

Correctievoorschrift HAVO

2012

tijdvak 1

kunst

beeldende vormgeving - dans - drama - muziek - algemeen

Het correctievoorschrift bestaat uit:

- 1 Regels voor de beoordeling
- 2 Algemene regels
- 3 Vakspecifieke regels
- 4 Beoordelingsmodel
- 5 Inzenden scores
- 6 Bronvermeldingen

1 Regels voor de beoordeling

Het werk van de kandidaten wordt beoordeeld met inachtneming van de artikelen 41 en 42 van het Eindexamenbesluit v.w.o.-h.a.v.o.-m.a.v.o.-v.b.o.

Voorts heeft het College voor Examens (CvE) op grond van artikel 2 lid 2d van de Wet CvE de Regeling beoordelingsnormen en bijbehorende scores centraal examen vastgesteld.

Voor de beoordeling zijn de volgende passages van de artikelen 36, 41, 41a en 42 van het Eindexamenbesluit van belang:

- 1 De directeur doet het gemaakte werk met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen en het proces-verbaal van het examen toekomen aan de examinerator. Deze kijkt het werk na en zendt het met zijn beoordeling aan de directeur. De examinerator past de beoordelingsnormen en de regels voor het toekennen van scorepunten toe die zijn gegeven door het College voor Examens.
- 2 De directeur doet de van de examinerator ontvangen stukken met een exemplaar van de opgaven, de beoordelingsnormen, het proces-verbaal en de regels voor het bepalen van de score onverwijld aan de gecommitteerde toekomen.
- 3 De gecommitteerde beoordeelt het werk zo spoedig mogelijk en past de beoordelingsnormen en de regels voor het bepalen van de score toe die zijn gegeven door het College voor Examens.

De gecommiteerde voegt bij het gecorrigeerde werk een verklaring betreffende de verrichte correctie. Deze verklaring wordt mede ondertekend door het bevoegd gezag van de gecommiteerde.

- 4 De examiner en de gecommiteerde stellen in onderling overleg het aantal scorepunten voor het centraal examen vast.
- 5 Indien de examiner en de gecommiteerde daarbij niet tot overeenstemming komen, wordt het geschil voorgelegd aan het bevoegd gezag van de gecommiteerde. Dit bevoegd gezag kan hierover in overleg treden met het bevoegd gezag van de examiner. Indien het geschil niet kan worden beslecht, wordt hiervan melding gemaakt aan de inspectie. De inspectie kan een derde onafhankelijke gecommiteerde aanwijzen. De beoordeling van de derde gecommiteerde komt in de plaats van de eerdere beoordelingen.

2 Algemene regels

Voor de beoordeling van het examenwerk zijn de volgende bepalingen uit de regeling van het College voor Examens van toepassing:

- 1 De examiner vermeldt op een lijst de namen en/of nummers van de kandidaten, het aan iedere kandidaat voor iedere vraag toegekende aantal scorepunten en het totaal aantal scorepunten van iedere kandidaat.
- 2 Voor het antwoord op een vraag worden door de examiner en door de gecommiteerde scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel. Scorepunten zijn de getallen 0, 1, 2, ..., n, waarbij n het maximaal te behalen aantal scorepunten voor een vraag is. Andere scorepunten die geen gehele getallen zijn, of een score minder dan 0 zijn niet geoorloofd.
- 3 Scorepunten worden toegekend met inachtneming van de volgende regels:
 - 3.1 indien een vraag volledig juist is beantwoord, wordt het maximaal te behalen aantal scorepunten toegekend;
 - 3.2 indien een vraag gedeeltelijk juist is beantwoord, wordt een deel van de te behalen scorepunten toegekend, in overeenstemming met het beoordelingsmodel;
 - 3.3 indien een antwoord op een open vraag niet in het beoordelingsmodel voorkomt en dit antwoord op grond van aantoonbare, vakinhoudelijke argumenten als juist of gedeeltelijk juist aangemerkt kan worden, moeten scorepunten worden toegekend naar analogie of in de geest van het beoordelingsmodel;
 - 3.4 indien slechts één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, wordt uitsluitend het eerstgegeven antwoord beoordeeld;
 - 3.5 indien meer dan één voorbeeld, reden, uitwerking, citaat of andersoortig antwoord gevraagd wordt, worden uitsluitend de eerstgegeven antwoorden beoordeeld, tot maximaal het gevraagde aantal;
 - 3.6 indien in een antwoord een gevraagde verklaring of uitleg of afleiding of berekening ontbreekt dan wel foutief is, worden 0 scorepunten toegekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is aangegeven;
 - 3.7 indien in het beoordelingsmodel verschillende mogelijkheden zijn opgenomen, gescheiden door het teken /, gelden deze mogelijkheden als verschillende formuleringen van hetzelfde antwoord of onderdeel van dat antwoord;

- 3.8 indien in het beoordelingsmodel een gedeelte van het antwoord tussen haakjes staat, behoeft dit gedeelte niet in het antwoord van de kandidaat voor te komen;
- 3.9 indien een kandidaat op grond van een algemeen geldende woordbetekenis, zoals bijvoorbeeld vermeld in een woordenboek, een antwoord geeft dat vakinhoudelijk onjuist is, worden aan dat antwoord geen scorepunten toegekend, of tenminste niet de scorepunten die met de vakinhoudelijke onjuistheid gemoeid zijn.
- 4 Het juiste antwoord op een meerkeuzevraag is de hoofdletter die behoort bij de juiste keuzemogelijkheid. Voor een juist antwoord op een meerkeuzevraag wordt het in het beoordelingsmodel vermelde aantal scorepunten toegekend. Voor elk ander antwoord worden geen scorepunten toegekend. Indien meer dan één antwoord gegeven is, worden eveneens geen scorepunten toegekend.
 - 5 Een fout mag in de uitwerking van een vraag maar één keer worden aangerekend, tenzij daardoor de vraag aanzienlijk vereenvoudigd wordt en/of tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 6 Een zelfde fout in de beantwoording van verschillende vragen moet steeds opnieuw worden aangerekend, tenzij in het beoordelingsmodel anders is vermeld.
 - 7 Indien de examinerator of de gecommiteerde meent dat in een examen of in het beoordelingsmodel bij dat examen een fout of onvolkomenheid zit, beoordeelt hij het werk van de kandidaten alsof examen en beoordelingsmodel juist zijn. Hij kan de fout of onvolkomenheid mededelen aan het College voor Examens. Het is niet toegestaan zelfstandig af te wijken van het beoordelingsmodel. Met een eventuele fout wordt bij de definitieve normering van het examen rekening gehouden.
 - 8 Scorepunten worden toegekend op grond van het door de kandidaat gegeven antwoord op iedere vraag. Er worden geen scorepunten vooraf gegeven.
 - 9 Het cijfer voor het centraal examen wordt als volgt verkregen.
Eerste en tweede corrector stellen de score voor iedere kandidaat vast. Deze score wordt meegedeeld aan de directeur.
De directeur stelt het cijfer voor het centraal examen vast op basis van de regels voor omzetting van score naar cijfer.
- NB Het aangeven van de onvolkomenheden op het werk en/of het noteren van de behaalde scores bij de vraag is toegestaan, maar niet verplicht.
Evenmin is er een standaardformulier voorgeschreven voor de vermelding van de scores van de kandidaten.
Het vermelden van het schoolexamencijfer is toegestaan, maar niet verplicht.
Binnen de ruimte die de regelgeving biedt, kunnen scholen afzonderlijk of in gezamenlijk overleg keuzes maken.

3 Vakspecifieke regels

Voor dit examen kunnen maximaal 59 scorepunten worden behaald.

4 Beoordelingsmodel

Vraag	Antwoord	Scores

Blok 1

1 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De grote financiële rijkdom in de zeventiende eeuw gaf de Amsterdamse burgers de mogelijkheid om meer geld en tijd te spenderen aan cultuur (in de vorm van bijvoorbeeld amusement, geestelijke ontwikkeling, architectuur en kleding).
- De status van economische grootmacht (die de Republiek en Amsterdam in de zeventiende eeuw waren) gaf impulsen om zich ook op cultureel gebied als grootmacht te presenteren (bijvoorbeeld met de bouw van het huidige Paleis op de Dam of de bouw van een schouwburg).
- Dankzij de vele handelscontacten werd de cultuur verrijkt met buitenlandse invloeden.
- De vele immigranten in Amsterdam gaven nieuwe impulsen op cultureel gebied.

per juist antwoord

1

2 maximumscore 1

een van de volgende:

- De schouwburg was ontworpen naar Italiaans voorbeeld en voldeed daarmee aan de laatste (internationale) trends.
- De schouwburg werd van steen gebouwd en voldeed daarmee aan de hoogste normen.
- De inkomsten van de schouwburg kwamen ten goede aan een sociaal doel, het Weeshuis en het Oudemannenhuis.

3 maximumscore 2

twee van de volgende:

- de geschiedenis van de stad Amsterdam
- de klassieke mythologie (de Ilias van Homerus)
- de Bijbel

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores
4	maximumscore 1 een van de volgende: – De strijd om Amsterdam werd heldhafter als de stad groot was. – Op deze wijze kon het publiek zichzelf en/of de stad makkelijker herkennen in het stuk. – Amsterdam was zo beter vergelijkbaar met de beroemde stad Troje.	
5	maximumscore 3 • 2: De tekst is op rijm, hiermee creëert Vondel melodie en ritme (Niemand hoeft te vrezen, ick zelf met mijn gezin zal d'allerletste wezen) • 3: De personages acteren, beelden hun personage / de gebeurtenis uit. Zo spreekt Gijsbrecht al acterend in een soort van dialoog tegen Rafaël, tegen zijn vrouw en tegen het volk • 4: Medelijden en/of vrees worden bij het publiek opgewekt door bijvoorbeeld de angst van Badeloch om gescheiden te worden van haar man en/of de (mogelijke) ondergang van de held Gijsbreght	1 1 1
6	maximumscore 2 • Het ideaal van de rederijders was het beoefenen en bevorderen van de welsprekendheid/retorica (het rijmen, het zuiveren, het verrijken en het versieren van de Nederlandse taal) • Het spektakel zou de aandacht afleiden van de tekst / de taal die voor de rederijders centraal stond	1 1
7	maximumscore 1 een van de volgende: – In het overwegend protestantse Amsterdam was men tegen openbare uitingen van het katholieke geloof. – Katholiek stond voor vijandelijk, want de (overwegend protestantse) Republiek was nog in (de tachtigjarige) oorlog met het katholieke Spanje.	

Vraag	Antwoord	Scores

8 maximumscore 3

drie van de volgende:

- Toepassing van projecties (op schermen in het decor) is een techniek van deze tijd.
- Abstractie, de eenvoud van het decor, is van deze tijd.
- De kostuums, bijvoorbeeld de gymschoenen van het koor en/of het witte pak van de engel, zijn van deze tijd.
- De poses van het koor zijn ontleend aan urban/hiphop en daarmee van deze tijd.
- Het inkorten van het stuk past bij de snelheid die het hedendaags publiek van 'vermaak' verwacht.

per juist antwoord

1

Blok 2

9 maximumscore 2

twee van de volgende:

- De voorstelling is geabstraheerd/gedefformeerd weergegeven.
- De afbeelding (en de letters) ogen geïmproviseerd / als een schets of voorstudie (en niet als een af/doorwerkt eindproduct).
- De afbeelding is geïnspireerd op (thema's uit) 'primitieve' kunsten (volkskunst, middeleeuwse kunst).
- Er wordt teruggegrepen op een middeleeuwse techniek (het is een ingekleurde houtsnede).
- Het beeld oogt plat / er wordt geen (lineair) perspectief toegepast.

per juist antwoord

1

10 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Zij streefden naar het uitdrukken van een spirituele waarheid / eenheid.
- Zij geloofden dat hun kunst de maatschappij kon veranderen / in de heilzame werking van hun kunst.
- Zij streefden naar een discipline-overstijgende kunst.
- Zij streefden naar een nieuwe kunst voor een nieuwe tijd / wilden breken met de traditie.
- Zij streefden naar vergelijkbare ontwikkeling in en van de verschillende kunstdisciplines.

per juist antwoord

1

Vraag	Antwoord	Scores

11 maximumscore 1

Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:

Deze kunstenaars waren op zoek naar oorspronkelijkheid / zuiverheid / eenvoud / een spirituele eenheid / een innerlijke werkelijkheid (dit meenden zij aan te treffen in 'primitieve' culturen en in deze 'primitieve' kunst).

12 maximumscore 1

een van de volgende:

- Hij probeert in *Improvisatie IV* door middel van vorm en kleur direct zijn gevoel uit te drukken (in plaats van een representatie van de zichtbare werkelijkheid te geven).
- Door zijn schilderij aan te duiden met 'improvisatie' / met een aan de muziek ontleend begrip (improvisatie) geeft Kandinsky aan dat de muziek voor hem een voorbeeld is.
- Met deze titel (*Improvisatie IV*) geeft Kandinsky aan dat zijn werk, net als muziek, improviserend / spontaan / op een directe wijze uitdrukking geeft aan emotie.

13 maximumscore 1

Deze compositie was vernieuwend omdat (een van de volgende):

- de traditionele harmonieleer werd losgelaten en/of er gebruik werd gemaakt van atonaliteit en/of van dissonanten en/of de melodie geen logisch verloop kent / de melodie veel grote sprongen kent (van hoog naar laag en omgekeerd).
- er sprake is van een bijzondere combinatie van instrumenten.

14 maximumscore 1

Door het werken met dit systeem (een van de volgende):

- kon Schönberg muziek schrijven zonder rekening te houden met de op harmonie gebaseerde muzikale traditie / muzikale 'wetten van harmonie' (die buiten zijn systeem bestaan).
- werd vanwege de 'vastgelegde' structuur het experimenteren vrijer/eenvoudiger.

15 maximumscore 1

De partijen zijn gelijkwaardig / onafhankelijk / zelfstandig (wat betreft melodie) en/of er is geen sprake van een hiërarchie tussen de partijen.

Vraag	Antwoord	Scores

16 maximumscore 2

- Voor musici twijfelde Schönberg aan de haalbaarheid van de uitvoering omdat (een van de volgende): 1
 - ze niet geoefend waren in het (samen) uitvoeren van dergelijke stukken.
 - ze weinig houvast hadden aan de andere partijen.
 - extra (nieuwe) technische vaardigheden werden verlangd (het spelen van grote intervallen, sprongen en toonafstanden).
- Voor het publiek (een van de volgende): 1
 - week deze muziek teveel af van de traditionele harmonie(leer) waarop het ingesteld was.
 - werd deze muziek te theoretisch.
 - vroeg het beluisteren veel voorkennis om ervan te kunnen genieten.

Blok 3

17 maximumscore 2

Het exterieur van het gebouw is bijzonder omdat (twee van de volgende):

- het (grotendeels) uit organische vormen bestaat (dit is niet erg gangbaar).
- de gevel bedekt is met een voor een (museum)gebouw vernieuwend / verrassend glimmend materiaal (titanium).
- de glimmende huid van het gebouw, het gladde plaveisel en het water eromheen, samen zorgen voor veel spiegelingen.
- het gebouw bestaat uit een aantal ogenschijnlijk willekeurig geordende volumes.
- het gebouw een enorme schaal heeft.
- de gevel (vanwege het ontbreken van ramen) een gesloten karakter heeft (dit roept de associatie met een schip op).
- de combinatie van verrassende kenmerken bijzonder is, zoals de organische vormen en/of vernieuwend materiaalgebruik en/of glimmende materialen en/of gesloten vormen en/of willekeurig geordende volumes en/of een enorme schaal.

per juist antwoord 1

Vraag	Antwoord	Scores
18 maximumscore 2		
• een van de volgende voordelen:		1
– Er is voldoende ruimte voor het tonen van grote installaties.– De specifieke vormgeving van deze ruimtes kan de vorm/maat (en daarmee de betekenis) van sommige kunst versterken.		
• een van de volgende nadelen:		1
– Deze ruimtes maken qua architectuur zoveel indruk dat het afleidt van de kunst die wordt tentoongesteld.– De specifieke vormgeving van deze ruimtes kan afbreuk doen aan de vorm/maat (en daarmee de betekenis) van sommige kunst.– De ronde vormen maakt het exposeren van schilderijen lastig (er zijn geen/weinig rechte wanden).		
19 maximumscore 2		
Het neerzetten van zo'n museum kan goed zijn voor de economie van een stad, omdat (twee van de volgende):		
– de bouw en/of het exploiteren van het museum werkgelegenheid oplevert.– de stad aantrekkelijker wordt voor bezoekers/toeristen / nieuwe bewoners. Hierdoor wordt er weer meer geconsumeerd/geld uitgegeven.– met zo'n iconisch gebouw / landmark het imago van de stad wordt verbeterd/verfrist en daardoor de stad aantrekkelijker wordt voor investeerders (het idee van een veelbelovende toekomst).		
per juist antwoord		1
20 maximumscore 2		
Het neerzetten van zo'n museum kan goed zijn voor het culturele klimaat van een stad, omdat (twee van de volgende):		
– er nieuwe en/of meer ruimte is om kunst tentoon te stellen.– galeriehouders en kunstenaars zich graag in de nabijheid van een museum vestigen (omdat ze op hetzelfde publiek mikken).– met zo'n iconisch gebouw de stad het imago krijgt fris/bruisend te zijn en daarmee meer creatievelingen/creatieve industrie en/of kunstliefhebbers aantrekt.		
per juist antwoord		1

Vraag	Antwoord	Scores

21 maximumscore 2

twee van de volgende:

- Berlage bracht veel dakramen aan in zijn ontwerp. Door het natuurlijke licht kan de (tweedimensionale) kunst optimaal tot haar recht komen.
- Berlage ontwierp zowel grote als kleine ruimtes (en besteedde veel aandacht aan een harmonieuze maatvoering in zijn ontwerp), hierdoor is er voor kunstwerken van verschillend formaat altijd een passende ruimte.
- Berlage ontwierp een gebouw met in het interieur veel hoogwaardige materialen en/of besteedde veel aandacht aan details, hierdoor wordt de waarde van de getoonde kunst onderstreept ('een mooie verpakking, voor een mooi object').
- Berlage ontwierp rechthoekige zalen met lange rechte wanden, hierdoor kunnen schilderijen eenvoudig naast elkaar worden tentoongesteld.

per juist antwoord

1

Opmerking

Wanneer alleen het kenmerk wordt genoemd geen scorepunten toekennen.

22 maximumscore 2

Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:

Aan de straatzijde wordt de ingang van het museum gemarkeerd door een poort (van twee pylonen), dan volgt een lange gang gelegen tussen twee waterpartijen. Deze functioneert als een soort brug die naar de hal van het museum leidt.

Opmerking

Wanneer een deel van het antwoord juist is, 1 scorepunt toekennen.

23 maximumscore 1

een van de volgende:

- Het hoofdgebouw is vormgegeven als een toren. Deze symboliseert veiligheid (hoog en droog) / de bescherming die de opgeslagen collectie geniet (dit wordt versterkt door het ontbreken van ramen in de toren).
- Het hoofdgebouw is goudkleurig, dit verwijst naar de kostbaarheid van de opgeslagen collectie.
- Het hoofdgebouw staat in het midden van het complex en symboliseert daarmee de centrale plek die de collectie voor het museum vertegenwoordigt.

Vraag	Antwoord	Scores
24	maximumscore 2	
	In de architectuuropvatting van het modernisme is de functie de leidraad voor de vorm en/of is het zichtbaar zijn van de constructie van een gebouw een criterium en/of geldt voor de vormgeving 'less is more' Dit blijkt uit de rechthoekige volumes waarmee het gebouw is opgebouwd en/of de leesbare indeling van de gevel (het is duidelijk waar elke verdieping begint/ophoudt) en/of de sobere materiaaltoepassing / het ontbreken van overvloedige decoratie	1 1
25	maximumscore 2	
	In de postmoderne architectuuropvatting is communicatie / herkenbaarheid een criterium voor de vorm (de vorm mag betekenis dragen) en/of geldt voor de vormgeving 'less is a bore' / zijn speelsheid en variatie een criterium voor de vorm Dit blijkt onder meer uit de duidelijke andere profilering (in kleur en vorm) van de verschillende delen/functies van het gebouw en/of het gebruik van symboliek en/of het toepassen van allerlei decoratieve materialen, zoals gekleurde panelen/vormen, en/of sierlijke punten en/of patronen	1 1
26	maximumscore 1	
	Publieksgerichtheid is een goede zaak want (een van de volgende argumenten): – het zorgt ervoor dat grote groepen mensen kunnen genieten van kunst. – het zorgt ervoor dat grote groepen mensen betrokken zijn bij kunst, en zich op dit terrein (uit eigen beweging) kunnen ontwikkelen. – musea zijn daardoor minder afhankelijk van overheidssubsidie. – het is belangrijk dat cultureel erfgoed getoond wordt. of Publieksgerichtheid is geen goede zaak want (een van de volgende argumenten): – wanneer een museum alleen maar tentoonstellingen brengt die het grote publiek aanspreken, zal er minder aandacht zijn voor vernieuwende / ongebruikelijke / moeilijke kunst. – een van de taken van musea is het tonen van wat er op dit moment in de kunstwereld gebeurt. Deze taak kan onder druk komen te staan wanneer het trekken van een groot publiek de hoofddoelstelling wordt. – het (in rust) nadenken over de getoonde kunst kan niet goed in overvolle musea.	

Vraag	Antwoord	Scores

27 maximumscore 1

In het (oude) kunstbegrip zijn 'serieuze' kunst en 'lichtzinnig' vermaak strikt van elkaar gescheiden / wat vermaak is, kan binnen dit (oude) kunstbegrip geen (goede) kunst zijn. Deze strikte scheiding zou wellicht opgeheven moeten worden volgens Van Krimpen.

Blok 4

28 maximumscore 4

- Reclamefilm (een van de volgende): 1
 - het in beeld brengen van merknamen, zoals bij de Polaroid camera
 - close-ups van eyecatchers, zoals hoed, zonnebril, schoenen en telefoon
 - het demonstreren van functies van artikelen, zoals het gif(recept)
 - het gebruikmaken van clichékarakters, zoals 'gangsta-Gaga' (overdrijving)
- Videoclip (een van de volgende): 1
 - verbeelding van het verhaal met muziek, dans en beeld
 - de montage volgt het ritme van de muziek
 - terugkerende dansscènes van een groep, zoals in de keuken
 - optredende artiesten, Lady Gaga en Beyoncé zingen / treden op als zangeres / spelen de rol van popartiest
- Speelfilm (een van de volgende): 1
 - spelscènes/dialogoog, zoals de dialoog van Gaga en Beyoncé in de auto / de scène van Beyoncé (met vriend) in het restaurant
 - het gebruik van een verhaallijn (twee vrouwen op pad met een plan voor moord)
 - het gebruik van meerdere locaties (auto, restaurant) en/of het idee van een roadmovie
 - montage en opnames die sterk doen denken aan oude studiofilms, zoals de opnames in de auto en/of het gebruik van 'klassieke' filmlocaties, zoals het restaurant/Diner
- Tekenfilm (een van de volgende): 1
 - grafische elementen in de scènes in de keuken, zoals het logo van Poison TV / het moordrecept 'op papier'
 - gebruik van grafische tekst in beeld, zoals de ondertiteling
 - gebruik van grafische scheiding (bumpers) van de overgang van de ene naar de andere scène
 - het gebruikmaken van overdreven / cliché karakters, zoals 'gangsta-Gaga'

Vraag	Antwoord	Scores
29	maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: – De overdrijving leidt ertoe dat het beeld ironisch / niet serieus opgevat wordt. of – De overdrijving zet aan tot nadenken over het (oorspronkelijke) beeld waarnaar verwezen wordt (beelden uit films en videoclip, bijvoorbeeld het beeld van 'de man' en 'de vrouw').	
30	maximumscore 1 Thematische relatie tussen dans en clip (een van de volgende): – De dansscène past in de verhaallijn van de clip vanwege het decor (de keuken van het restaurant) en/of vanwege de kostuums (keukenschorten). – De verhaallijn(en) uit de clip (en muziek) komt ook in de dans terug, zoals de verwijzing naar telefoneren (door de achtergronddansers met het brood).	
31	maximumscore 1 Het antwoord dient de volgende strekking te hebben: Door de montage wordt de dans (mede) vormgegeven, zo krijgt de dans een fragmentarisch karakter (dat aansluit op de muziek) door knip- en plakwerk en/of door aanpassing van het tempo.	
32	maximumscore 2 • Commercieel voordeel: Lady Gaga trekt het publiek van Madonna naar zich toe door op de smaak van het publiek in te spelen en/of Lady Gaga positioneert zich op een lijn met Madonna en lift op deze manier mee op het succes en de roem van Madonna • Artistieke waardering: Lady Gaga stelt zichzelf door te citeren en te verwijzen op één lijn met superster Madonna en/of Lady Gaga laat zien dat zij visueel / inhoudelijk / stilistisch hetzelfde kan als Madonna	1 1

Vraag	Antwoord	Scores

33 maximumscore 2

Een van de volgende:

- wel een diepere betekenis: De clip krijgt een diepere betekenis door de verwijzingen omdat ze aanzetten tot verder nadenken over (de relatie tussen) de betekenis van de clip en de betekenis van deze kunst / media (waarnaar verwezen wordt). Bijvoorbeeld het nadenken over thema's als 'sterke vrouwen' en/of 'stereotypen' en/of het nadenken over relaties tussen origineel en kopie (citaat).
- geen diepere betekenis: De clip krijgt voor de kijker geen diepere betekenis omdat de visuele / inhoudelijke citaten verwijzen naar media waarin hetzelfde thema aangeroerd wordt, er is daarom slechts sprake van 'meer van hetzelfde' / van een verbreding van het oppervlak. Het gaat bijvoorbeeld zowel in de clip als in de media/kunst waarnaar verwezen wordt over 'sterke vrouwen'.
- geen diepere betekenis: het gaat alleen om 'de sport' van het herkennen van het citaat/de verwijzing (er wordt in dit geval helemaal niet over (een diepere) betekenis nagedacht). Bijvoorbeeld het herkennen van de 'Pussy Wagon' in de clip als een element dat afkomstig is uit de film *Kill Bill*.

voor het innemen van een standpunt	0
voor het toelichten/onderbouwen van het standpunt	1
voor het noemen van een voorbeeld dat de toelichting illustreert	1

34 maximumscore 1

Het antwoord dient de volgende strekking te hebben:

Popsterren kunnen door hun status/bekendheid op hoog niveau / grote schaal aandacht vragen voor een onderwerp (hierdoor is de kans groot/groter dat er inderdaad politieke/maatschappelijke aandacht komt).

35 maximumscore 1

een van de volgende:

- Het surrealistisch effect wordt bereikt door het combineren van twee alledaagse/normale objecten (zoals een telefoon en een kreeft / een hoed en een telefoon) die geen rationeel of logisch verband met elkaar hebben.
- Het surrealistisch effect wordt (in het geval van Gaga) bereikt door het object daadwerkelijk te gebruiken / op te zetten (en er niet alleen naar te kijken als kunstwerk).

Vraag	Antwoord	Scores

36 maximumscore 1

wel een kunstenares (een van de volgende):

- Lady Gaga speelt in Telephone een spel met haar personage en reflecteert daarmee op bestaande (cultuurbepaalde) rollen/rolpatronen en/of zet daarmee aan tot het nadenken over bestaande (cultuurbepaalde) rollen/rolpatronen.
- Lady Gaga (her)gebruikt bestaande beelden (citeert/verwijst) en vergroot ze uit en zet daarmee aan tot nadenken over beeldcultuur / beeldvorming.

of

geen kunstenares (een van de volgende):

- Haar werkwijze, het citeren en verwijzen is puur en alleen gericht op het verkrijgen van een zo'n groot mogelijk publiek/marktaandeel door het gebruik van voor velen herkenbare beelden (en is verder inhoudsloos).
- Telephone is een puur commercieel product. Gaga richt zich op een zo'n groot mogelijk publiek met de keuze voor: dansbare muziek, eenvoudige tekst en herkenbare beelden.

5 Inzenden scores

Verwerk de scores van de alfabetisch eerste tien kandidaten per school in het programma WOLF.

Zend de gegevens uiterlijk op 29 mei naar Cito.

6 Bronvermeldingen *(voor zover deze niet elders in het examen zijn aangegeven)*

n.v.t